

Onsdagen den 1 oktober

Kl. 09.00–11.08
16.00–16.02

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 10 september justerades.

§ 2 Avsägelser

Talmannen meddelade

att *Ida Karkiainen* (S) avsagt sig uppdraget som ledamot i konstitutionsutskottet,

att *Björn Wiechel* (S) avsagt sig uppdragen som ledamot i finansutskottet och som suppleant i konstitutionsutskottet,

att *Jennie Nilsson* (S) avsagt sig uppdraget som ledamot i civilutskottet,

att *Anders Ygeman* (S) avsagt sig uppdraget som ledamot i socialförsäkringsutskottet,

att *Lawen Redar* (S) avsagt sig uppdraget som ledamot i kulturutskottet,

att *Åsa Westlund* (S) avsagt sig uppdraget som ledamot i utbildningsutskottet,

att *Anna-Caren Säterberg* (S) avsagt sig uppdraget som ledamot i miljö- och jordbruksutskottet samt

att *Joakim Järrebring* (S) avsagt sig uppdragen som ledamot i miljö- och jordbruksutskottet och som suppleant i trafikutskottet.

Kammaren biföll dessa avsägelser.

§ 3 Anmälan om kompletteringsval

Talmannen meddelade

att Socialdemokraternas partigrupp anmält *Jennie Nilsson* som ledamot i konstitutionsutskottet, *Joakim Järrebring* som ledamot i civilutskottet, *Ida Karkiainen* som ledamot i socialförsäkringsutskottet, *Björn Wiechel* som ledamot i kulturutskottet, *Anders Ygeman* som ledamot i utbildningsutskottet och *Åsa Westlund* som ledamot i miljö- och jordbruksutskottet samt

att Moderaternas partigrupp anmält *Fredrik Saweståhl* som suppleant i utbildningsutskottet under *Josefin Malmqvists* ledighet.

Talmannen förklarade valda till

ledamot i konstitutionsutskottet
Jennie Nilsson (S)

ledamot i civilutskottet
Joakim Järrebring (S)

ledamot i socialförsäkringsutskottet
Ida Karkiainen (S)

ledamot i kulturutskottet
Björn Wiechel (S)

ledamot i utbildningsutskottet
Anders Ygeman (S)

ledamot i miljö- och jordbruksutskottet
Åsa Westlund (S)

Talmannen förklarade vald *under tiden den 3 november 2025–27 februari 2026* till

suppleant i utbildningsutskottet
Fredrik Saweståhl (M)

§ 4 Anmälan om subsidiaritetsprövning

Talmannen anmälde att utdrag ur prot. 2025/26:2 för torsdagen den 25 september i ärende om subsidiaritetsprövning av EU-förslag hade kommit in från socialförsäkringsutskottet.

§ 5 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Propositioner

2025/26:11 till kulturutskottet

2025/26:18 till konstitutionsutskottet

2025/26:19 till socialutskottet

2025/26:20 till skatteutskottet

2025/26:21 till civilutskottet

Framställning

2025/26:RR6 till konstitutionsutskottet

Motioner
2025/26:212 och 215 till konstitutionsutskottet
2025/26:209 till civilutskottet
2025/26:275, 309 och 358 till försvarsutskottet
2025/26:172, 178, 217 och 273 till näringsutskottet
2025/26:271 till försvarsutskottet

Prot. 2025/26:15
1 oktober

EU-dokument
COM(2025) 549 till utbildningsutskottet
Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 25 november*.

§ 6 Stärkt skydd för demokratin och domstolarnas oberoende

*Stärkt skydd för
demokratin och
domstolarnas
oberoende*

Konstitutionsutskottets betänkande 2025/26:KU2
Stärkt skydd för demokratin och domstolarnas oberoende (prop.
2024/25:165)
föredrogs.

Anf. 1 HANS EKSTRÖM (S):

Herr talman! Vi lever i en orolig och konfliktfylld tid. Institutioner i vår omvärld som vi trodde var stabila skakar. I land efter land hotas demokratin. Rättsväsendet utmanas av politiker i flera länder och riskerar att politiseras. Självklart måste vi med en sådan omvärld se om våra institutioner är tillräckligt skyddade, även om vi upplever oss leva i en ohotad demokrati och rättsstat.

Regeringen konstaterar i sin proposition *Stärkt skydd för demokratin och domstolarnas oberoende* att allt fungerar relativt väl hos oss men att skyddet på vissa punkter kan förstärkas. Vi socialdemokrater delar denna uppfattning.

När en grundlag ska ändras krävs likalydande beslut med mellanliggande val – detta för att det liggande förslaget ska kunna diskuteras inför valet. Det finns också ett minoritetsskydd så att en tredjedel kan begära folkomröstning i anslutning till valet.

För att ytterligare stärka skyddet för grundlagarna föreslås en så kallad kvorumregel, det vill säga att man ska utgå från riksdagens alla ledamöter och inte bara från de röstande vid beslutet. Vidare föreslås att det i det andra beslutet ska krävas två tredjedels majoritet, vilket utredningen konstaterar redan är svensk praxis. Det har inte drivits igenom förändringar av grundlagarna med smala majoriteter.

Det har också i debatten föreslagits en så kallad evighetsklausul runt centrala delar av regeringsformen. Detta avvisas för att det finns en risk att det kan leda till att grundlagarna blir ett rundningsmärke om de upplevs som omöjliga att anpassa till omvärldens förändring. Det skedde till exempel med 1809 års regeringsform, som ju angav att konungen allena äger att styra riket.

Förändringarna i beslutsordningen föreslås också gälla huvudbestämmelserna i riksdagsordningen. Vidare måste även grundlagar framöver lagrådsgranskas. Ett skäl för detta är att regeringsformen i dag oftare tolkas i rättstillämpningen i domstolarna än tidigare.

Vad gäller domstolarnas oberoende föreslås att domstolsadministrationen får en friare ställning i förhållande till regeringen. Även bestämmelserna om tillsättning av domare och regleringen av antalet domare i de högsta domstolarna liksom bestämmelserna om pensionering ses över. Allt detta sker för att försvåra sådana ingrepp som har gjorts i andra länder. Tillsynen av domstolarnas dömande frigörs från regeringen och läggs helt under de under riksdagen liggande Justitieombudsmannen och Riksrevisionen.

Det är glädjande att en bred majoritet i riksdagen står bakom detta förslag för att skydda demokratin och rättsväsendet. Sverigedemokraterna stod bakom förslaget i utredningen men tycker nu att en för liten minoritet kan stoppa grundlagsförändringar. De tycker alltså att en tredjedel är en liten minoritet. Därmed vänder de sig mot den svenska traditionen att söka breda majoriteter för ändringar i våra grundlagar. Jag hoppas att svenska folket lägger märke till det ställningstagandet.

Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet i dess helhet.

Anf. 2 MARTIN WESTMONT (SD):

Herr talman! Enligt traditionen vill jag börja med att yrka bifall till reservation nummer 1 i betänkandet, men jag står självklart bakom alla våra reservationer.

Vi debatterar i dag propositionen *Stärkt skydd för demokratin och domstolarnas oberoende*, en fråga som rör själva hjärtat i vårt statsskick. Det är förslag som går rakt in i kärnan av vår demokratiska ordning: skyddet för vår rättsstat, domstolarnas oberoende och hur grundlagen ska kunna ändras.

Det är angelägna frågor, herr talman, som också kräver en viss varsamhet. För Sverigedemokraterna är det av stor vikt att vi värnar rättsstatens principer, vår demokrati och folkviljan. Demokratin förtjänar balans och inte barriärer. Vi menar att regeringens förslag, som vi kan ta del av i KU2 *Stärkt skydd för demokratin och domstolarnas oberoende*, bortser från det stora perspektivet.

Vad är det stora perspektivet, herr talman? Det är att regeringens förslag riskerar att låsa fast vår demokrati i ett system där en minoritet ges vetorätt över majoritetens vilja. En minoritet ska alltså kunna stoppa ett lagförslag som en majoritet av svenska folkets representanter vill driva igenom. Värnar det rättsstatens principer och den demokratiska kärnan som är så viktig att värna och skydda? Det är en fråga värd att kontempera.

Propositionens huvudförslag är att det andra riksdagsbeslutet vid en grundlagsändring alltid ska kräva minst två tredjedelars majoritet. En tredjedel av riksdagens ledamöter ges vetorätt och i praktiken makt att stoppa förändringar som är bra för Sverige och Sveriges medborgare, oavsett valresultat. Det innebär en spärr som kan förhindra att nödvändiga och folkförankrade reformer genomförs. Det strider mot kärnan i majoritetsprincipen – själva motorn i en representativ demokrati.

Vi har redan i dag ett starkt skydd, med två beslut och ett mellanliggande val, för att genomföra en ändring av grundlagen. Det öppnar upp för eftertanke, debatt och folklig påverkan. Att lägga på ytterligare ett krav kommer att skapa ett stelbent system som inte är i fas med samhällets utveckling. Vi riskerar att inte kunna genomföra viktiga grundlagsändringar

trots att en majoritet av svenska folket genom sitt röstkort tydligt visat att det är just detta man vill ska ske.

Herr talman! För att inse problematiken behöver man bara titta på innehållet i vissa aktuella politiska förslag som Tidöpartierna nu driver igenom för att laga ett sönderslitet Sverige. Reformen för att stoppa organiserad brottslighet, för att förbjuda terrorstöd, för att återkalla medborgarskap som beviljats på felaktiga grunder eller för att förstärka äganderättens skydd kan bli omöjliga att genomföra med det förslag som nu läggs fram.

Om en minoritet av riksdagens ledamöter ges ständig vetorätt att stoppa viktiga reformer som sätter Sveriges medborgares välbefinnande i första rummet försvagas vår förmåga att möta just de hot som demokratin behöver skyddas mot. Det kan vara hot med AI-genererat innehåll, global desinformation och andra digitala element som kräver att Sverige kan agera resolut.

Regeringen föreslår också att Sveriges förhållande till EU och Europadomstolen får ett förstärkt grundlagsskydd. Sedan inträdet i EU har maktbalansen förändrats. Migration, arbetsrätt och energipolitik påverkas i ökande grad av EU. Att i detta läge grundlagsfästa relationen gör det svårare för framtida generationer att ompröva vår nationella självständighet. Detta är inget vi ska besluta om lättvindigt.

Vi ser däremot, herr talman, med viss tillfredsställelse på de delar som rör domstolarnas oberoende. Vi stöder de inslag som stärker rättsstatens kärna. Men även här krävs balans. Att domstolarnas roll stärks i grundlagen, att Domstolsverket ges en friare ställning och att domartillsättning sker med ökad självständighet är något som Sverigedemokraterna välkomnar.

Herr talman! Vi måste hantera frågor som rör grundlagsändringar med försiktighet och respekt. Det är också därför Sverigedemokraterna föreslår att regeringen bör ta ett omtag kring denna fråga. Vi har remissinstanser som har kommit in med olika synpunkter – positiva och negativa. Ta till er dessa, analysera helhetsperspektivet kring propositionen och återkom med vilka viktiga grundlagar som bör vara föremål för kvalificerad majoritet i den andra omröstningen!

Sverigedemokraterna säger nej till ett generellt krav på kvalificerad majoritet. Vi är beredda att diskutera en modell där de mest grundläggande delarna i svensk lagstiftning har ett särskilt skydd men, herr talman, där övriga grundlagsändringar förblir föränderliga om en majoritet av svenska folket vill att så sker.

Folkets stöd och folkets röst ska väga tungt i våra allmänna val; det är en av demokratins grundpelare. Det är också därför detta är en så principiellt viktig fråga för folkets parti – Sverigedemokraterna.

Demokratin är stark för att den är förankrad bland folket, för att den är öppen och för att den är anpassningsbar. Våra grundlagar om yttrande- och tryckfrihet är hörnstenar i ett fritt samhälle, men de måste kunna uppdateras för att ligga i fas med den verklighet vi lever i.

Folksuveränitetsprincipen är en princip som bygger på viljan hos majoriteten av medborgarna. Det är inte Sverigedemokraterna eller Socialdemokraterna som ska bestämma om vi ska genomföra en grundlagsändring eller inte. Det är en majoritet av svenska folket som ska äga den rätten och ingen annan.

Prot. 2025/26:15
1 oktober

*Stärkt skydd för
demokratin och
domstolarnas
oberoende*

Låt oss värna folkviljan, precis så som det är formulerat i 1 kap. 1 § i den svenska regeringsformen: All offentlig makt i Sverige utgår från folket.

Anf. 3 ULRIK NILSSON (M):

Herr talman! Lite upprepningar blir det här när vi i olika ordalag säger att vi nu pratar om något av det mest fundamentala vi har i Sverige. Sedan kan vi dra lite olika slutsatser, och jag återkommer till detta. Regeringsformen har en särställning i svensk lagstiftning vad gäller att beskriva hur Sverige ska fungera och hur vi ska interagera och fatta beslut.

Det förslag vi nu har på bordet gäller i huvudsak två frågor. Den första handlar om vad som ska stå i regeringsformen och hur den ska ändras. Den andra handlar om domstolarnas ställning.

Låt mig börja med den första, det vill säga ändringen av regeringsformen. Den avvägning som behöver göras mellan att skydda det som måste vara beständigt – det var och en ska kunna lita på – och det som bör vara föränderligt beskrivs tydligt i både propositionen och de remissyttranden som finns.

Avvägningen är inte enkel. Om det är för svårt att ändra kan folkviljan komma att ifrågasättas, vilket också ett par remissinstanser hävdar. Om det är för enkelt kan det å andra sidan innebära ett hot mot demokratin. Vi ser stater där man till exempel har utnyttjat en så kallad konstitutionell majoritet för att genomföra genomgripande förändringar som inte gynnar den demokratiska utvecklingen.

Herr talman! När jag tar in dessa bägge aspekter – både behovet av att folkviljan får genomslag och behovet av att kunna förutsätta en stabilitet i våra grundlagar – kommer jag fram till att det är en rimlig avvägning som görs i det förslag vi i dag ser. Jag tycker att det är en rimlig avvägning att ha två beslut, där det senare beslutet bör ha kvalificerad majoritet när frågan har kunnat vara ute i en bred debatt i en valrörelse.

Här närmar vi oss frågan: Vad är det då vi ska skydda? Om man använder grundlagen för att etablera en politisk åsikt kan jag förstå att man vill kunna ändra den på ett enklare sätt. Då vill man kunna både plocka bort och lägga till. Men jag tror att det är fel tänkt.

Jag tror att allt som det är rimligt att ha olika politisk uppfattning om är sådant som vi ska möta i debatten – inte grundlagsskydda. Man ska inte använda grundlagen för att säkerställa de åsikter som man själv tycker är rätt eller som ens parti företräder. Detta ska ske i debatten. Just därför är det viktigt med den kvalificerade majoriteten. Då är det kärnan, det vi alla är eniga om, som vi står bakom.

Grundlagen har också andra ändamål. Vi måste säkerställa de grundläggande mänskliga fri- och rättigheterna. Vi måste säkerställa demokratiens funktionssätt. Detta är grunden, för ett samhälle kan bara bygga på människor som i samverkan utvecklar sina egna förmågor. Vi måste alla ha en trygghet så att vi kan växa, ta del i samhällslivet och utveckla idéer, tankar och ambitioner.

Herr talman! Trilogin demokrati, mänskliga rättigheter och rättssäkerhet brukar upprepas i många sammanhang. Den är en ganska bra beskrivning också av dagens ärende, för det handlar om rättssäkerheten. Det handlar om hur vi ska kunna säkerställa att vi har domstolar som oberoende prövar vår sak, inte på grund av politiska indikationer och på politisk

grund, utan på en saklig grund som vilar på vad vi faktiskt har beslutat om här i riksdagen. Lagen ska följas utan påverkan. Det är just därför det är så viktigt att vi ser över hur domstolarna görs oberoende. Principen att vi alla ska vara lika inför lagen är grundläggande och viktig. Vi måste kunna lita på den. Även här kommer en förändring som jag tror innebär en betydande förbättring i individernas möjlighet att samverka för ett starkt och enigt Sverige.

Herr talman! Vi är eniga i sak, men det finns en viss diskrepans gällande hur enkelt det ska vara att i andra beslutet anta en grundlagsändring. Vi ska också komma ihåg att det är fråga om det andra beslutet, det vill säga att om man i det första beslutet presenterat en grundlagsändring kan den debatteras i en publik debatt. Om frågan har ett starkt folkligt stöd kommer det stödet sannolikt att få genomslag i det andra beslutet. Det är inte så att det måste vara en kvalificerad majoritet hela vägen.

Herr talman! Det är en styrka att vi är så eniga i sak. Det visar att den svenska demokratin står stark, men vi måste också vårda den. Demokratin måste vårdas av oss som är företrädare för politiska åsikter. Om inte vi som faktiskt är satta att sköta demokratin tycker att den är viktig kommer den att undergrävas via olika insatser och debattsystem – jag behöver inte nämna sociala medier.

Vi måste vårda demokratin, och det är ett ansvar vi har i partierna och här i kammaren. Men vi måste vårda den med respekt och saklighet. Vi måste lyssna på varandra, försöka förstå och hitta rimliga kompromisser. Grundlagen ska reglera det som säkerställer att svenska medborgare kan växa och utvecklas. Samtidigt ska vi undvika att använda grundlagen för att definiera politiska ståndpunkter och politiska åsikter. De ska mötas i den öppna och fria debatten, som i sin tur ska säkras av grundlagen.

Herr talman! Jag yrkar bifall till förslaget i konstitutionsutskottets betänkande 2.

Anf. 4 JESSICA WETTERLING (V):

Herr talman! Varför har vi demokrati? Är den egentligen så bra, och varför?

Allt fler, särskilt unga, verkar tvivla och ifrågasätta demokratin som samhällssystem. I går kom årets rapport från Ungdomsbarometern som visar att allt fler unga oroar sig för demokratins framtid och tvivlar på dess förmåga att hantera våra samhällsutmaningar. Samtidigt upplever bara var fjärde ung person i Sverige att de kan påverka samhället. Innan coronapandemin upplevde ungefär hälften av de unga att de kunde påverka. På fem år har minskningen varit markant.

Jag tror att vi vuxna verkligen behöver fundera över vad som ligger bakom. Demokratins tillbakagång globalt och en osäker omvärld där auktoritära ledares humör för dagen påverkar oss i vardagen är naturligtvis bidragande faktorer. Men många unga beskriver också i undersökningen att allt hänger samman med ett samhällsklimat som upplevs alltmer splittat med otrygghet, växande sociala och ekonomiska klyftor samt en tilltagande polarisering. Trots allt skedde genombrottet för demokrati i Sverige med allmän och lika rösträtt för bara drygt hundra år sedan. Man behöver inte gå så många generationer tillbaka i historien för att hitta en tid när många av de fri- och rättigheter som vi i dag tar för givna var långtifrån självklarheter.

Herr talman! Den demokratiska tillbakagången bland världens länder har pågått i 25 år och visar inga tecken på att avta. Den senaste demokratirapporten från V-Dem Institute vid Göteborgs universitet visar att demokratiska länder nu är i minoritet och att yttrandefriheten minskar. Deras mätningar visar också att autokratiseringen, alltså avdemokratiseringen, ofta sammanfaller med en hög grad av desinformation och polarisering. Och inget land är immunt – inte ens Sverige.

Vad är egentligen poängen med demokrati? Är det bara det minst dåliga systemet? Det anklagas ofta för att vara långsamt och ineffektivt, och som politiker riskerar man att inte få precis som man vill. Man måste också kompromissa, och de slagkraftiga förslagen kanske urvattnas på vägen. Eller så är det precis tvärtom, det vill säga att vi lyckas fatta klokare och mer genomtänkta beslut när vi har en gedigen lagstiftningsprocess, när vi får tänka efter och vända och vrida på argument för och emot. Det finns en poäng med en viss tröghet, förutsägbarhet och stabilitet i vårt system.

Forskning har länge visat att demokratier fattar mer kunskapsbaserade och därmed förnuftigare beslut. Autokratier förtrycker däremot fri kunskap, fria medier och konstnärer som granskar och ifrågasätter makten. Det leder till oförnuftiga beslut och lidande i form av krig, svält och ohälsa.

Så sent som förra året gick Sveriges riksbanks pris i ekonomi, det som felaktigt brukar kallas för Nobelpriset i ekonomi, till forskare som just har visat hur avgörande samhällsinstitutioner är för ett lands välbefinnande. Deras arbete visar hur inkluderande institutioner, som en fungerande demokrati och starka rättssystem, skapar bättre folkhälsa, lägre spädbarnsdödlighet, mindre våld i hemmet och högre nivåer av lycka. Det borde vara någonting som alla vi i kammaren kan enas om är bra.

Förslaget, som Vänsterpartiet givetvis står bakom, har också föregåtts av en parlamentarisk utredning, som fick god tid på sig att vända och vrida på argument kring hur vi ska eller inte ska se över förutsättningarna att ändra grundlagen och hur vi ska stärka oberoendet för våra domstolar. Det var en enig utredning, något som jag verkligen har välkomnat. Annars brukar det vara mitt parti som reserverar sig i olika utredningar på grundlagens område.

Nu skapar vi ett större skydd för våra domstolars oberoende. Genom ändringen av hur man ändrar grundlag fastslår vi det som tidigare talare har påpekat har varit praxis under lång tid, nämligen att vi söker breda överenskommelser i kammaren just för att vår grundlag intar en särställning och bygger ett fundament för vårt land. Då ska man inte kunna ändra den hipp som happ. Självklart har man inte kunnat göra det tidigare heller, men nu stärker vi skyddet.

Därmed yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet.

Anf. 5 MUHARREM DEMIROK (C):

Herr talman! Jag ska börja mitt första anförande i en KU-debatt med ett erkännande. När jag som ung student hemma i Linköping valde att engagera mig politiskt stod frågor om grundlagar och domstolars oberoende lågt på min dagordning. Men med åren har detta ändrats. Kanske blir man klokare med åren, som man brukar säga, men mer sannolikt beror det på en föränderlig omvärld.

Jag följer numera konstitutionella frågor med stort intresse, just därför att vi lever i en föränderlig värld. Vi lever i en tid då demokratin i många delar av världen ifrågasätts, där viktiga grundfundament i rättsstaten urholkas och friheter inskränks. Det gör det extra viktigt att vi här hemma i Sverige är vaksamma. Vi behöver starka och självständiga institutioner som verkar långsiktigt.

I dag debatterar vi en av de mest grundläggande frågorna i vår demokrati, just skyddet för grundlagarna och domstolarnas oberoende. Vi är överens i det mesta.

Vi kommer tillsammans ihåg att det här är fundamentet som vår rättsstat vilar på. Grundlagarna är inte bara regler. De är garantier för just rätts-säkerhet, för individens frihet och rättigheter och för att demokratiska principer ska stå sig över tid.

I centrum för propositionen ligger förslaget att göra det svårare att ändra grundlagarna genom kravet på två tredjedelars majoritet i det bekräftande beslutet. Det är ett tydligt steg för att förstärka demokratins skydd. Centerpartiet ser det som en viktig säkerhetsmekanism. Vi vet att kortsiktiga majoriteter inte alltid tar hänsyn till långsiktiga konsekvenser, men genom att höja tröskeln säkerställer vi att förändringar bara sker när det finns ett brett och långsiktigt stöd här i riksdagens kammare.

Herr talman! Demokrati är mer än bara majoritetsstyre. Det handlar om stabilitet, förutsägbarhet och skydd för minoriteter. Att kräva två tredjedelars majoritet för bekräftande beslut är ett sätt att kombinera dessa principer.

Samtidigt tydliggör vi för medborgarna att grundlagen är något mer än politiska tillfälligheter. Den är själva ramen för vårt samhälle.

Visst kan man invända att högre krav gör det svårare att snabbt genomföra reformer. Men för Centerpartiet handlar det om att balansera stabilitet och flexibilitet. Det är två sidor av samma demokratiska mynt. Det kräver mycket av oss. Det kräver samarbete över blockgränser för att demokratin ska vara både skyddad och dynamisk.

Herr talman! Ett annat viktigt område i propositionen är domstolarnas oberoende. I en demokrati är domstolarna inte bara en del av rättssystemet. De är själva garantin för att lagarna tillämpas rättvist och opartiskt. Hotas denna självständighet riskerar vi medborgarnas tillit. Vi riskerar också att näringslivets tillit till systemet eroderas helt. Om det blir så riskerar vi inte bara att investeringar uteblir, utan vi riskerar också att se korruptionen breda ut sig i vårt samhälle.

I propositionen föreslås bland annat ändringar i reglerna om domares avgång vid en viss ålder och begränsningar av myndigheters tillsyn över domstolarnas rättskipande verksamhet. Det här stärker domstolarnas skydd mot politisk påverkan. För Centerpartiet är just det centralt. Domstolarna måste kunna fatta beslut utan att behöva ta politisk hänsyn.

Herr talman! Vi får dock inte låta oss förblindas av tryggheten i bara höjda trösklar. Demokratins måste vara levande, den måste vara inkluderande och den måste vara lyhörd. Medborgarna ska se att deras röster spelar roll. Höjda krav för grundlagsändringar gör inte förändring omöjlig. Det gör den bara mer genomtänkt, brett förankrad och respektfull mot de principer som bär vårt samhälle framåt.

Propositionen innehåller en del lagförslag. Men jag tycker att vi också ska se den som en chans att reflektera över vårt ansvar som just lagstiftare. Det handlar inte bara om beslut här och nu. Det handlar också om att bygga ett system som fungerar i generationer.

Till sist: Det här är inte en fråga om politiska poänger eller kortsiktiga vinster, vilket känns tryggt i dagens debatt. Det handlar om att stå upp för de principer som gör Sverige till just Sverige. Våra domstolar ska kunna döma rättvist. Grundlagar ska inte rubbas av tillfälliga majoriteter. Och medborgarnas fri- och rättigheter ska skyddas.

Centerpartiet ser denna proposition som ett viktigt steg i rätt riktning. Vi vill stärka demokratin, rättsstaten och de institutioner som gör vårt samhälle tryggt. Därför stöder vi och ställer oss bakom propositionen, och vi uppmanar kammaren att göra detsamma.

Anf. 6 GUDRUN BRUNEGÅRD (KD):

Herr talman! Denna debatt gäller, som vi har hört, ett förslag till grundlagsändring för att stärka skyddet för demokratin och domstolarnas oberoende.

Ett oberoende rättsväsen och självständiga institutioner är grundbultar för att säkra rättsstatens principer. Konsekvenserna av när så inte är fallet är något som jag i min roll som biståndspolitisk talesperson ser många exempel på. Det är därför en viktig del av svenskt bistånd att stärka byggandet av demokratier och självständiga, oberoende institutioner på olika håll i världen.

Genom exempelvis domares oväld skapas tilltro hos den enskilde medborgaren till att man får en rättvis och lagenlig prövning av sitt ärende, även om motparten är en makthavare, en myndighet eller staten själv. Rätt ska nämligen skipas i enlighet med lagen, inte för att tillgodose någons egna intressen. Detta är precis lika viktigt i vårt eget land, Sverige.

Man kan tänka att det faktum att det redan finns ett grundlagsskydd som kräver förändring i två steg med ett mellanliggande val borde vara nog för att försäkra sig om domstolarnas oberoende. Men vi ser en oroväckande utveckling på många håll i vår värld. Tidigare demokratiska landvinningar har rullats tillbaka steg för steg, och allt fler auktoritära regimer har tagit kontroll över domstolsväsendet. Exempelvis politiseras utnämningen av domare, särskilt i de högre domstolarna, och det drivs igenom grundlagsändringar som minskar möjligheten att ställa makthavare till svars och att den enskilde medborgaren får sin rätt.

Det är för att motverka att något liknande skulle kunna ske i Sverige som regeringen, efter att en enig parlamentarisk utredning uttalat sig, föreslår ett antal steg för att trygga domstolars och domares oberoende.

Det vi nu tar första steget mot är att ta beslut om ett vilande grundlagsförslag som ska fastställas efter nästa års val. När den nya lagen träder i kraft den 1 april 2027 kommer det att krävas att minst hälften av riksdagens ledamöter – inte hälften av dem som råkar vara i kammaren utan hälften av ledamöterna – röstar för att anta ett grundlagsförslag som blir vilande. En kvalificerad majoritet med minst två tredjedelar av riksdagens ledamöter behöver sedan rösta vid det andra beslutet, efter ett mellanliggande val, för att slutligt ändra grundlagen.

Lagrådet ska enligt förslaget yttra sig innan riksdagen beslutar om ändringar i tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen.

När det gäller domstolarnas oberoende innebär förslaget att risken för politisk styrning minskar. Den myndighet som ansvarar för administrationen av domstolarna ska enligt förslaget ledas av en styrelse där en majoritet av ledamöterna är domare. Denna styrelses ledamöter ska inte kunna skiljas från uppdraget med mindre än att en kvalificerad majoritet om minst tre fjärdedelar av riksdagens ledamöter beslutar om det.

Antalet justitieråd i de högsta domstolarna föreslås också regleras i regeringsformen. Det införs också en ny bestämmelse om att en ordinarie domare får skiljas från anställningen om han eller hon uppnått en i lagen föreskriven ålder om avgångsskyldighet.

Ett annat viktigt moment för att minska risken för politisering är att justiekanslern, JK, som är regeringens företrädare, inte kommer att kunna utöva tillsyn över domstolarnas rättskipande verksamhet. Det uppdraget ska ligga på Riksdagens ombudsmän, JO, och Riksrevisionen. Däremot kvarstår JK:s uppgift att vaka över tryck- och yttrandefriheten. JK ska enligt förslaget inte kunna väcka talan för brott gentemot justitieråd.

Detta är flera steg som är viktiga för att säkerställa att man minskar risken för politisering och för att en regim raserar den rättssäkerhet vi har i dag. De stärker i stället rättssäkerheten.

Med dessa exempel på hur de föreslagna grundlagsändringarna kommer att stärka demokratin och domstolarnas oberoende vill jag yrka bifall till förslaget i betänkandet.

Anf. 7 JAN RIISE (MP):

Herr talman! Riksmötets första KU-debatt handlar alltså om något så viktigt som stärkt skydd för demokratin och domstolarnas oberoende. Det är två hörnstenar i det svenska samhället, och frågor som rör dessa ska självklart ägnas den betydande uppmärksamhet som de förtjänar.

Det stärkta skydd för demokratin som vi talar om handlar om att skruva åt förutsättningarna för att kunna ändra våra grundlagar. Detta kan synas kontraproduktivt i tider då krav på effektivitet och produktivitet härskar. Men jag tycker inte att man ska se det som att de föreslagna reglerna gör någonting svårare. Snarare är det så att de gör det lättare att försvara de lagar som vi har och som vi menar har varit bra för Sverige.

Vi tillstyrker därmed förslagen om kvorumregler och om att det ska krävas kvalificerad majoritet för ändring av grundlag. Vi tillstyrker också att dessa regler ska gälla samtliga grundlagar. Det har diskuterats förslag om att markera vissa grundlagar som speciellt viktiga, men vi menar att det är rimligt att grundlagar bedöms som likvärdiga. Sammantaget bidrar sådana regler till att det blir svårare för en tillfällig majoritet att försöka genomföra förändringar till det egna partiets eller de egna partiernas fördel.

Till att börja med tycker vi att en viktig aspekt av vårt demokratiska system är den proportionella demokratin som ger fler partier och därmed fler åsikter som kan lyftas, diskuteras och så småningom avslås eller bifallas. I vilket fall bidrar de till att bredda debatten och den fria åsiktsbildningen. Det är något vi ska ta väldigt väl vara på.

Herr talman! Våra grundlagar speglar vår gemensamma uppfattning om hur vårt samhälle ska vara ordnat. De är en del av svaret på frågan: Vilket samhälle vill vi ha? De är själva grunden för det svenska stats-skicket.

Vanligtvis tänker man sig kanske en suverän stat som ett territorium med fastlagda och erkända gränser, och det har sina grunder och goda skäl. Men man kan också tänka sig en stat som ett område där invånarna har en sorts överenskommelse om hur detta område ska styras, vilket sedan tar sig uttryck i lagstiftning och förvaltning.

Som ett litet sidoinlägg kan man säga att det också gör det möjligt att tänka sig en stat med mer än ett folk. Vi behöver inte gå längre än till Norge för att finna den tanken – ett land som har två folk: nordmän och samer.

Herr talman! Vi i Miljöpartiet välkomnar således de förslag vi har fått på våra bord. Det är rimligt, tycker vi, att stärka skyddet för grundlagarna genom ytterligare krav på hur förändringar ska kunna genomföras.

Det har funnits en samsyn bland riksdagens partier om att grundlags-ändringar bara ska göras med breda majoriteter som står bakom besluten. Likaså har det knappast varit ifrågasatt att grundlagsändringar ska kräva två beslut med ett val emellan. Den tröghet som det skapar har betraktats som angelägen för att inte locka till snabba förändringar av det sätt landet ska styras på.

Det är närmast en självklarhet, kan jag tycka, att grundlagar inte ska kunna genomdrivas av en majoritet som inte är större än hälften plus en ledamot. Vi har, som jag nämnde alldeles nyss, inte den sortens majoritetsstyre, och jag tror att det vore olyckligt om vi gick åt det hållet, i synnerhet i tider då polariseringen generellt anses öka i samhället.

I sammanhanget har det också diskuterats om det är viktigt att alla grundlagsändringar omfattas av krav på kvorum och kvalificerad majoritet vid det andra beslutstillfället. För vår del instämmer vi i utskottets överväganden och beslut – det är rimligt att kraven ska gälla alla grundlagsändringar. Dels är det svårt att avgöra var gränsen skulle gå mellan krav på kvalificerad majoritet och krav på enkel majoritet vid beslut, dels finns det exempel från andra länder på att grundlagsbeslut fattats som vanliga majoritetsbeslut, vilket om det skedde här skulle motverka tanken på en bred medverkan från riksdagens partier.

Det är inte heller rimligt, menar vi, att införa regler som innebär att vissa grundlagar inte kan ändras över huvud taget – evighetsklausuler som helt bortser från de omfattande förändringar vår planet och världens stater står inför.

Herr talman! Vi har också ett förslag om domarnas och domstolarnas oberoende. Utvecklingen i Europa och på andra håll i världen har gjort det nödvändigt att stärka domares och domstolarnas oberoende och minska riskerna för otillbörliga påtryckningar, inte minst från regeringar som skulle kunna vilja påverka hur rättvisa skipas i vårt land. Sådana exempel finns från andra länder, även länder som kanske sett sig som immuna mot sådana ganska omtumlande förändringar av landets rättssystem.

EU-kommissionen genomförde för något år sedan en undersökning om medborgarnas förtroende för domstolsväsendet i respektive land. I några länder ökar förtroendet, om än kanske från låga nivåer. I Slovenien, Slovakien, Italien och Portugal har förtroendet ökat kraftigt, men från mycket

låga nivåer. I några länder har ett redan svagt förtroende sjunkit ytterligare. Det är mest tydligt i Ungern och Polen men har skett även i exempelvis Kroatien. Här talar vi om förtroendesiffror på 22–25 procent av befolkningen.

På den övre tabellhalvan finns länder som tappat lite eller vunnit lite. Danmarks och Finlands domstolsväsenden åtnjöt då, 2023, störst förtroende bland sina respektive invånare, hela 86 procent. På platserna tre till fem återfanns Österrike, Tyskland och Luxemburg. På sjätte plats hittar vi Sverige, som efter en nedgång med ett par procentenheter noterades ha förtroende hos 75 procent av befolkningen. På de här platserna är rörelserna ganska små, och jag kan inte redogöra för hur konfidensintervall och andra statistikdata ser ut.

En annan undersökning är den som Stiftelsen Rättsfonden genomförde för några år sedan i Sverige och som visade att en stor andel ungdomar definierade som sistaårselever på gymnasiet levde i tron att regeringen kan ändra domar. Hela 68 procent, det vill säga lite drygt två tredjedelar av ungdomarna, svarade i undersökningen att så är fallet. Detta är oroväckande. Det är ett skäl så gott som något att genomföra de föreslagna förändringarna, som inte bara ökar oberoendet faktiskt och formellt utan därmed också kan skapa ett bättre förtroende för domare och domstolar. En rättsstat är helt enkelt inte tänkbar utan ett helt oberoende domstolsväsen.

Slutligen, herr talman, vill jag understryka att Miljöpartiets ställningstaganden baseras på kongressbeslut som omfattar såväl grundlagsförändringar som domstolars oberoende. Det särskilda yttrande som lämnades av Miljöpartiet i samband med utredningen avser funderingar kring möjligheten att ett av de val som krävs kan vara ett extra val.

I detta anförande instämde Jacob Risberg (MP).

Anf. 8 MAURICIO ROJAS (L):

Herr talman! Med dagens beslut kommer vi att ta ett viktigt steg mot en normalisering av Sverige i konstitutionellt hänseende.

Det har varit en lång vandring från den tid som med rätta har kallats det författningslösa halvseket, då vår konstitution i stort sett var både irrelevant och tämligen innehållslös. Det var en märklig tid då vi hade fullödig parlamentarism och samtidigt kunde läsa i regeringsformen: ”Konungen äger att allena styra riket.”

Tomheten bestod i frånvaron av en katalog över de grundläggande medborgerliga fri- och rättigheter som staten förpliktade sig att respektera. Det saknades också både en konstitutionellt stadgad lagprövningsrätt och en särskild instans där lagars och myndighetsbesluts grundlagsenlighet kunde prövas. Det handlar om de två viktigaste liberala inslagen i de moderna konstitutionerna. Deras syfte är att skydda individen mot maktens övergrepp.

Herr talman! Att försvara individen mot den politiska maktens eventuella övertramp – oavsett om denna makt är autokratisk, aristokratisk eller demokratisk – utgör själva kärnan i en västerländsk politisk tradition som började några århundraden före Kristus i det antika Grekland och sträcker sig fram till våra dagar. Denna tradition bygger på existensen av oförytterliga eller självklara fri- och rättigheter. Regeringar har inrättats bland män-

niskorna för att säkra dessa rättigheter, för att tala med den amerikanska självständighetsförklaringens ord.

Denna tradition har i stort sett varit frånvarande i Sverige, där tilliten till – snarare än misstron mot – statsmakten har präglat det politiska tänkandet. Det är just denna statscentrerade svenska tradition som vi nu distanserar oss från på ett tydligt sätt.

Herr talman! En dag som i dag kan det vara värt att påminna om ursprunget till denna statsvänliga tradition, eftersom det säger mycket om Sveriges historiska särdrag. Flera historiker har grubblat över dess starka ställning i modern svensk historia.

Uppsalaskolans rättsrealism nämns ofta som en källa till en politisk praxis som förkastade allt tal om andra rättigheter än de rättigheter som faktiskt tillerkändes eller tilldelades av det rådande systemet. Detta stod i skarp kontrast till den naturrättsliga tradition som ligger till grund för de klassiska amerikanska och franska rättighetsförklaringarna och likaså för de moderna internationella deklarationerna, från Förenta nationernas allmänna förklaring om de mänskliga rättigheterna till Europakonventionen.

I det Sverige som under efterkrigstiden dominerades av socialdemokratin märktes praktiskt taget ingenting av den naturrättsliga renässans som följde efter nazismens fall. Här fortsatte rättsrealismen att råda, vilket passade socialdemokratiens maktanspråk utmärkt.

Förklaringen till den svenska statsvänliga traditionen går ännu längre tillbaka i tiden, herr talman. Flera historiker har pekat på den unika form som staten antog i det förmoderna Sverige, särskilt vad gäller relationen mellan kungamakten och det fria bondeståndet. Lundahistorikern Eva Österberg har till exempel lyft fram betydelsen av den fria bondeklassens starka ställning och dess relation till en paternalistisk statsmakt som både skyddade och kontrollerade allmogen, som i sin tur värnade en villkorad men ändå betydande frihet.

Den numera så aktuella Lars Trägårdh har i samma anda skrivit att den svenska demokratiska kulturen växte fram ur ”en inhemsk tradition kännetecknad av den svenske bondens unika frihet från livegenskap och det därmed associerade politiska deltagandet på såväl lokal- som riksnivå, samt en uttalad proetatistisk attityd grundad på böndernas allians med kungamakten riktad mot den gemensamma fienden, adeln”.

Trägårdh tillägger: ”Sålunda spelade bonde–konungalliansen en helt central roll i den svenska politiska kulturens historia, och i sinom tid kunde arbetarrörelsen och socialdemokratin axla det dubbla arvet och ta över som både kung och allmoge ovanifrån, i form av statsbärande parti, och underifrån, i form av folkrörelse.”

Här finns en grundläggande politisk-kulturell kontinuitet mellan det förmoderna och det moderna Sverige som, på gott och ont, ännu lever kvar och bland annat återspeglas i att vi fortfarande kan använda stat och samhälle som synonyma begrepp.

Min slutsats av denna mycket summariska genomgång är att såväl rättsrealismens dominans som socialdemokratiens unika maktställning under 1900-talet byggde på en substantiell samklang med ett djupt rotat historiskt arv, genomsyrat av statsvänlighet men också – och detta får inte glömmas – av ömsesidig tillit mellan stat och samhälle. Detta kan hjälpa oss att förstå såväl styrkan i dessa företeelser som den stora betydelsen av de konstitutionella förändringar som vi nu genomgår.

Herr talman! Det beslut som riksdagen i dag kommer att fatta är med andra ord historiskt. Vi tar det första steget mot att våra grundlagar inte längre ska kunna ändras – eller helt avskaffas – med enkel majoritet vid två omröstningar med ett riksdagsval emellan. Denna ordning har varit en anomali bland demokratier, en sårbarhet för vårt statsskick och inte minst ett potentiellt hot mot våra grundläggande fri- och rättigheter.

De flesta partier har därför ställt sig bakom ändringsförslaget. Sverige-demokraterna är ett undantag. De har i grunden intagit samma position som Socialdemokraterna tidigare hade, det vill säga att bromsa eller fördröja varje förstärkning av grundlagens ställning. Andra partier, som Socialdemokraterna, har sett ljuset i denna fråga först nyligen, vilket är glädjande efter partiets långvariga motstånd mot att förstärka skyddet för vår författning och därmed för vår demokrati och våra grundläggande rättigheter.

Man skulle kunna säga mycket om en historia som dagens socialdemokrater knappast kan vara stolta över. Det fanns en tid – för inte så länge sedan – då grundlagarna kunde ändras på bara några veckor. Så var 1974 års regeringsform ursprungligen konstruerad. Det var den socialdemokratiska ordningen i ett nötskal. Denna ordning håller vi nu på att definitivt lämna bakom oss, men i dag står vi bakom samma linje. Det är uppskattat, oavsett motiv för Socialdemokraternas positionsförflyttning.

Herr talman! För oss i Liberalerna är det glädjande att konstatera att Sverige nu tar det första steget mot en konstitutionell reform som vi sedan länge har förespråkat, men vi skulle gärna vilja gå vidare med det konstitutionella reformarbetet. Det gäller särskilt inom två områden.

Det första handlar om att förstärka lagprövningsinstitutet genom att inrätta en stark författningsdomstol med breda befogenheter. Detta är en självklarhet i de flesta demokratier, men det har varit – och verkar fortfarande vara – ett rött skynke för socialdemokratins. En författningsdomstol vore det bästa sättet att skapa en verkningsfull prövningsinstans för såväl av riksdagen stiftade lagar som regeringens och andra myndigheters beslut. Den starka och högt ansedda tyska författningsdomstolen skulle kunna tjäna som modell i detta avseende.

Herr talman! Den andra reform som vi gärna skulle vilja genomföra handlar om att ytterligare stärka domstolarnas oberoende. I 2020 års grundlagskommitté lämnade Liberalernas representant Cecilia Malmström tillsammans med företrädare för tre andra partier ett särskilt yttrande om behovet av att stärka domstolarnas oberoende genom inrättandet av ett självständigt domstolsråd med ansvar för den centrala domstolsadministrationen. På detta sätt skulle domstolsväsendet helt frigöras från sitt traditionella beroende av regeringen, och det skulle utgöra ett definitivt och mycket välkommet genombrott för maktodelningsprincipen.

En sådan förändring, tillsammans med inrättandet av en stark författningsdomstol, skulle utgöra ett solitt konstitutionellt värn för både den demokratiska rättsstaten och våra grundläggande fri- och rättigheter.

Herr talman! Slutligen vill jag yrka bifall till utskottets förslag.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 12.)

§ 7 En långsiktigt hållbar kommersiell radioverksamhet

Konstitutionsutskottets betänkande 2025/26:KU3

En långsiktigt hållbar kommersiell radioverksamhet (prop. 2024/25:164) föredrogs.

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 12.)

*Extra ändringsbudget
för 2025 – Försvarsmateriel och ytterligare stöd till Ukraina*

§ 8 Extra ändringsbudget för 2025 – Försvarsmateriel och ytterligare stöd till Ukraina

Finansutskottets betänkande 2025/26:FiU8

Extra ändringsbudget för 2025 – Försvarsmateriel och ytterligare stöd till Ukraina (prop. 2025/26:14) föredrogs.

Kammaren biföll utskottets förslag att ärendet fick avgöras trots att det varit tillgängligt kortare tid än två vardagar före den dag då det skulle behandlas.

Anf. 9 EDWARD RIEDL (M):

Herr talman! I dag kommer vi att behandla det 20:e militära stödpaketet från Sverige till Ukraina sedan Rysslands fullskaliga invasion inleddes för drygt tre och ett halvt år sedan, den 24 februari 2022. Stödpaket 20 är värt 9,2 miljarder kronor och är utformat för att möta Ukrainas mest akuta behov. 6,1 miljarder av detta finns i den extra ändringsbudget vi nu debatterar, och resterande del kommer huvudsakligen från vårändringsbudgeten.

Jag vill börja med att säga stort tack till riksdagens samtliga partier i finansutskottet och förhoppningsvis också här i kammaren för bra samarbete kring stödet till Ukraina, både i det här stödpaketet och i de tidigare. Det är en styrka att en enig riksdag gång på gång ställer sig bakom stödet till Ukraina och att vi har ett stort och brett folkligt stöd för stödet till Ukraina.

Sverige kommer att stå på Ukrainas sida så länge det behövs, och vi kommer att stötta så mycket som det krävs. Ukraina kämpar både för sitt lands överlevnad och för svensk och europeisk säkerhet. Hotet från Ryssland är på riktigt, herr talman. De testar väst alltmer aggressivt. Det kan vi se i nyhetsrapporteringen om drönare runt flygplatser i Europa och ständiga cyberangrepp och liknande. Det är bara genom beslutsamhet och egen militär styrka och förmåga som vi på riktigt kommer att kunna avskräcka Ryssland och dess imperieambitioner.

Jag är tacksam över att vi kan samla riksdagens åtta partier bakom en historisk upprustning av det svenska försvaret, både det militära och det civila. Strax före midsommar gick vi i mål med förhandlingarna. Några av er som var med i förhandlingarna ser jag här inne i dag. Stort tack för gott samarbete! Det är helt nödvändigt att vi stärker den svenska försvarsförmågan, men det är också viktigt att vi stärker den civila förmågan.

Herr talman! Lärdomarna från Ukraina är tydliga. Ska man orka att föra krig mot en invasionsarmé måste många saker i ett land fungera. Det måste fungera med alltifrån sjukvård och barnomsorg till vattenförsörjning, matproduktion och elektricitet. Vårt land kan, precis som Ukraina, ha kalla vintrar, och då måste uppvärmningen fungera.

Det vi gör är nödvändigt, och det är på riktigt. Jag påmindes särskilt om det i går när min moderata riksdagskollega Erik Ottoson, som är ordförande i EU-nämnden, kom hem från en delegationsresa till just Ukraina. Jag påmindes om den resa som vi i finansutskottet gjorde. Här i kammaren i dag ser jag några av er som var med på den. Min kollega visade bilder på sönderbombade hus från den natt då de var där. En tolvårig flickas liv slutade med en missil rakt in i det bostadshus där hon bodde.

Herr talman! Vi talar inte om militära mål, utan vi talar om terrorbombningar av en befolkning. Liv släcks varje dag och varje natt. Det är en urskillningslös terrorbombning. Det sker systematiska våldtäkter där Ryssland har dragit fram. Det sker vedervärdiga krigsbrott hela tiden, dag efter dag. Det är riktiga människoöden i varje enskilt fall.

Det går inte att förklara något som detta med annat än att Ryssland har blivit en skurkstat. Ryssland drar sig inte ens för de allra mest vedervärdiga sätten att plåga sitt grannland Ukraina. Den regelbaserade världsordning som skulle tjäna jordens och världens folk gäller inte, har Ryssland bestämt. Då finns det bara ett sätt att bemöta detta, och det är militär upprustning.

Tyvärr kommer vi att få lägga en stor del av våra gemensamma resurser i Sverige, i Europa och i en stor del av världen på att bygga upp militär försvarsförmåga, för det går inte att prata med någon som inte vill prata. Min kollega Erik berättade också om något som vi också såg i finansutskottet när vi var i Ukraina, nämligen mod och beslutsamhet i ögonen på de människor vi mötte – från olika delar av statsapparaten till dem som jobbar närmast och nere på golvet. Man försöker få sitt land att fungera trots anfallskriget.

Som jag sa har regeringen nu presenterat det 20:e stödpaketet till Ukraina. Det handlar bland annat om 18 nya Archerpjäser och förmåga till långräckviddig bekämpning. Det är mer ammunition, drönare och luftförsvarssatsningar – allt sådant som stärker Ukrainas försvarsförmåga. Vi förlänger också den långsiktiga ramen för det militära stödet med 40 miljarder kronor från 2026 och vidare.

Sverige står på Ukrainas sida så länge som det krävs. Vi kommer under de närmaste åren, om kriget fortsätter, att spendera väldigt mycket pengar på att stödja just Ukraina. Vi ökar också biståndet till Ukraina med minst 10 miljarder kronor per år för att Ukraina ska fungera inte bara vid fronten.

Sverige har ökat stödet till Ukraina betydligt under det innevarande året. Vi är ett av de länder i världen som stöder Ukraina mest i förhållande till bnp. Enligt Kielinstitutet är vi den femte största givaren till Ukraina. Det kan vi vara stolta över.

Herr talman! Det finns, som jag sa, ett stort stöd i kammaren. Samtliga riksdagens åtta partier och svenska folket står bakom stödet.

När vi investerar i Ukraina investerar vi också i svensk säkerhet. Vi ger också förutsättningar för ökad produktion och nya investeringar i Sverige. Vi donerar från Försvarsmakten, och vi investerar i ny materiel i Sverige. 75 procent av paketet kommer att levereras till Ukraina under innevarande

år och under nästa år. Huvuddelen, tre fjärdedelar av paketet, kommer att köpas från svensk försvarsindustri. Det stärker också svensk förmåga.

Sverige har nu lagt 20 paket i fredens och frihetens tjänst. Vi har gått från leveranser av enklare materiel som pansarskott och skyddsutrustning till avancerad krigsmateriel som behövs vid fronten. Det handlar om Archer, Stridsfordon 90 och mycket annat.

Vi har anledning att vara stolta över det Sverige gör och det vi bidrar med. Vår svenska försvarsindustri levererar produkter som räddar liv och gör Europa säkrare. Paketet består bland annat av upphandling av nytillverkad materiel från industrin till ett värde av 7,8 miljarder kronor och ekonomiska donationer till ett värde av 750 miljoner kronor.

Herr talman! Jag vill med allt detta yrka bifall till förslaget i betänkandet och återigen rikta ett särskilt tack till riksdagens samtliga åtta partier, både för det stora stöd som finns när det gäller paketet till Ukraina och för att vi före sommaren kunde samlas och vara överens om den militära och civila upprustningen av svensk försvarsförmåga. Tack för gott samarbete! Slava Ukraini!

(Applåder)

Anf. 10 JOAKIM SANDELL (S):

Herr talman! I måndags kväll hade jag möjligheten att se del två i dokumentärserien om Stoltenberg i Sveriges Television – en dokumentär jag verkligen kan rekommendera. Det handlar om Utøya, Nato och inte minst Ukraina. När jag tittade på dokumentären fastnade ett citat särskilt. Stoltenberg säger: Det finns en direkt koppling mellan Utøya och Ukraina. De värderingar som angreps då är samma som angrips nu: demokrati, frihet, åsiktsmångfald och trospluralism. Terrorismen har många skepnader, men terroristerna är alltid samma personer. De är kriminella som använder våld för att uppnå sina mål.

Jag tycker att dessa ord påminner oss om att kampen för demokrati och frihet inte sker i isolerade ögonblick utan är en del av en sammanhängande berättelse om vår samtid. När vi står upp för Ukraina i dag gör vi det faktiskt inte bara för deras skull utan också för att samma värden som en gång attackerades på Utøya nu under mer än tre år har varit under angrepp. Det är värden som ytterst definierar vilka vi är: demokrati, frihet, mångfald och respekt för människors lika värde.

Den extra ändringsbudget som vi behandlar i dag innebär att Sverige fortsatt ska bidra med försvarsmateriel, humanitärt stöd och stöd till återuppbyggnad. Vi gör det här för att vi vet att Ukrainas kamp också är vår kamp och att den europeiska säkerhetsordningen är beroende av att gränser respekteras, att rätt går före makt och att folkrätten inte får undermineras. Det är faktiskt ingen liten sak utan ett avgörande vägval för vår gemensamma framtid.

Herr talman! Det finns givetvis frågor om kostnader, prioriteringar och risker. Men låt mig vara tydlig. Den största kostnaden vore att göra ingenting. Att tillåta en aggressiv stormakt att oemotsagd flytta fram sina positioner vore att acceptera en utveckling där hot och våld ersätter diplomati och demokrati. Ett sådant scenario vore inte ett svek bara mot det ukrainska folket utan faktiskt också mot oss själva, eftersom vår egen säkerhet och vår trovärdighet som demokratins försvarare då skulle stå på spel.

Det är samtidigt värt att, liksom föregående talare Edward Riedl, lyfta fram den bredd av enighet som har präglat Sveriges hållning gentemot Ukraina. Riksdagen har över blockgränser och partigränser gång på gång markerat att detta är en fråga som inte får reduceras till partipolitik. Vi har varit och är överens om att stödet måste finnas där – uthålligt, tydligt och med en moralisk tyngd som bara uppstår när demokratier talar med en gemensam röst. Det är en styrka för oss att vi i denna fråga står enade. Det är också en styrka för Ukraina att veta att Sverige är en pålitlig och uthållig partner.

När Jens Stoltenberg talar om kopplingen mellan Utøya och Ukraina visar han att demokratins fiender byter skepnad men aldrig natur. Motståndet mot dessa krafter måste därför vara uthålligt, principfast och konsekvent. Genom att fatta beslut om denna extra ändringsbudget sänder vi igen en tydlig signal: Sverige kommer inte att vika ned sig när demokratin angrips. Vi kommer att fortsätta ge vårt stöd, både för Ukrainas säkerhet och för vår egen säkerhet.

Herr talman! Med dessa ord vill jag yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet.

(Applåder)

Anf. 11 CHARLOTTE QUENSEL (SD):

Herr talman! I dag behandlar vi det 20:e militära stödpaketet till Ukraina. Värdet uppgår till drygt 9 miljarder kronor. Med detta paket är Sverige uppe i ett totalt militärt stöd om ungefär 90 miljarder kronor sedan krigsutbrottet.

När några av oss från finansutskottet var i Kiev förra året utrustades vi med en app som larmar när man behöver skynda sig till ett skyddsrum. Jag har fortfarande kvar den appen på min mobil. Larmet går dagligen. Det går när jag sover som bäst. Det går på helgerna, när jag umgås med familj och vänner. Det går när jag är här i riksdagen.

Larmen på vardagarna kanske är de värsta, i alla fall för alla ukrainare som har barn i förskola och skola. Tänk att rusa mot ett skyddsrum utan dina barn när du inte ens vet om de är i säkerhet! Det är fruktansvärt. Ännu värre: Tänk om ditt barn är i aktiv tjänst vid fronten och slåss mot de ryska soldaterna! Tänk att ständigt leva i ovisshet när det gäller om ditt barn kommer att skadas eller ens återvända från fronten!

Herr talman! När larmet dagligen går på min mobil påminns jag om varför vårt stöd till Ukraina är viktigare än mycket annat.

Kriget är inne på sitt fjärde år. Det som länge var en attack på Ukraina har utvecklats till något som kommer allt närmare oss själva. Som respons på drönarattackerna har Danmark höjt beredskapen, och Sverige med flera länder bistår med antidrönersystem. Samtidigt sa Tysklands förbundskansler i måndags att Europa inte är i krig med men inte längre har en fred med Ryssland. Det är ett starkt uttalande. Tysklands försvarsminister har gått ut och sagt att man är beredd att försvara baltländerna i händelse av en attack från rysk sida.

Sveriges och EU:s fokus ligger på Ukraina och förhoppningen att de ska lyckas med att mota ut Ryssland ur sitt territorium. Det handlar om att Ukraina ska ha kontroll över sina gränser och att ukrainarna ska få möjlighet att leva i ett demokratiskt land utan hot från sin granne. För att detta ska bli möjligt behöver Ukraina allt stöd de kan få – och mer därtill.

I den extra ändringsbudget som vi voterar om i eftermiddag är det bland annat en upphandling av 18 nya Archerpjäser med tillhörande ammunition. Totalt är vi uppe i hela 44 stycken pjäser, vilka är väldigt viktiga för Ukrainas artilleriförmåga. Vi köper in marin materiel för att stärka Ukrainas förmåga att bekämpa ryska positioner och fartyg i floderna och Svarta havet. Luftförsvaret stärks, bland annat genom inköp av ammunition, sensorer och ledningssystem till redan donerade svenska luftvärns-system.

Under början av kriget kunde Sverige donera befintlig materiel. Men med den säkerhetspolitiska situation som råder plus vår egen återuppbyggnad av försvaret kan vi inte avvara mer materiel. Militärt stöd till Ukraina utgörs numera till största delen av nytillverkad materiel – ungefär 75 procent kommer från svenska leverantörer.

Herr talman! Även om det inte ingår i denna extra ändringsbudget vill jag med tanke på helheten nämna att Sverigedemokraterna och regeringen har kommit överens när det gäller budgetpropositionen om att öka det militära stödet till totalt 40 miljarder kronor för 2026 respektive 2027. Samtidigt föreslås det att det civila biståndet till Ukraina ska öka till minst 10 miljarder per år till och med 2028.

Ett krig innebär ofantliga förluster, inte bara mänskliga utan även materiella. Sverige har kapaciteten att bistå med både ekonomiskt och militärt stöd. Det får aldrig löna sig att angripa sin granne. Vi har tidigare mest sett det som hot, men numera är det ständigt reella attacker från illasinnade.

Avslutningsvis vill jag yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet. (Applåder)

Anf. 12 HÅKAN SVENNELING (V):

Herr talman! Kriget i Ukraina har nu pågått i över tre och ett halvt år. Genom sin uthållighet, sin försvarsvilja och sin motståndskraft har Ukraina stått emot det ryska anfallskriget. Men det har kostat. Det har kostat i form av människoliv, förstörda bostäder och förstörda skolor och mycket, mycket mer.

Ukraina hade nog inte kunnat stå emot utan omvärldens moraliska stöd men framför allt ett ekonomiskt och ett militärt stöd. Nu ska vi besluta om ytterligare ett stort stöd till Ukraina, Sveriges riksdags 20:e paket till Ukraina. Paketet svarar mot Ukrainas mest prioriterade behov: uppbyggnad av det ukrainska försvaret på både kort och lång sikt. Vi svenska politiker är tydliga med att det Ukraina som bestämmer vad de behöver från oss. Vi ställer upp, tillsammans med vår växande försvarsindustri.

När Ryssland försöker minska Ukrainas försvarsvilja genom att slå ut energi och rikta in sig på civilbefolkningen krävs ett försvar som inte bara är effektivt på slagfältet. Även stödet till de institutioner som har till uppgift att skydda den demokratiska processen i Ukraina viktigt.

Herr talman! Rysslands agerande – invasion, ockupation och krig – är helt oacceptabelt och strider mot folkrätten. Invasionen är oprovocerad, olaglig och oförsvarlig. Stödet till Ukraina och de ekonomiska sanktionerna mot Ryssland måste fortsätta och utökas. Detta inkluderar att bekämpa den ryska skuggflottan i Östersjön, som även medför en stor risk för miljökatastrofer. Världens länder måste också sluta köpa rysk olja och gas, eftersom det finansierar Putins krig.

Herr talman! Det har varit uppenbart i flera år att Putins regim i Ryssland är ett konkret och fysiskt hot mot grannländerna, men vi vet också sedan länge att Putin är ett hot mot alla de invånare i Ryssland som motsätter sig hans styre och inte passar in i det samhälle som han vill bygga. I förrgår beslutade Putin att skriva under en lag som gör att Ryssland nu lämnar Europakonventionen mot tortyr. För ryska människorättsaktivister, hbtqi-personer, feminister, urfolksföreträdare, miljörörelser och den politiska oppositionen innebär regimen i Moskva ett dagligt hot om våld, repression och även mord.

Herr talman! Efter det amerikanska valet när Trump klev in i Vita huset har vi sett en oroande utveckling. Presidenten lovade i valrörelsen att få ett snabbt slut på kriget. Det har han inte lyckats med. Men det ska aldrig löna sig att angripa ett annat land, och det är det som gör att stormaktspolitiken från Vita huset är så oroande. Presidenten säger att han vill få fram en fred genom att ge Ryssland stora delar av Ukraina, och han vill på samma sätt att både Grönland och Kanada ska tillhöra USA. Tanken är att den som är stor och stark ska ha rätt att ta vad den vill ha. Den rätten får absolut inte vinna.

Därför är det positivt att de flesta demokratiska stater samlas i stödet till Ukraina och i motståndet mot den ryska invasionen. Men fler länder måste göra mer. Sverige får inte bli alltför ensamt i sitt stöd till Ukraina. Målet måste vara att vi tillsammans förhindrar att Ryssland vinner kriget. Ryssland får inte på något sätt belönas för den invasion och ockupation som det är ansvarigt för. Inga förhandlingar får ske över huvudet på Ukraina. Det är Ukrainas villkor och Ukrainas beslut som ska ligga till grund för eventuella förhandlingar och uppgörelser. Det är Ukraina som bestämmer sin väg framåt för sitt eget land.

Det är därför Ukraina behöver en fred som är rättvis och hållbar, inte en fred som inte avskräcker Putin från nya anfallskrig utan ger Ryssland mersmak. Putin kommer sannolikt inte att stanna vid Ukraina; hans imperialism kommer att fortsätta och på sikt hota hela det demokratiska Europa.

Herr talman! Sveriges stöd till Ukraina måste därför vara brett och långsiktigt. Tusentals av de miljoner människor som har tvingats fly från Ukraina har kommit till Sverige. De kämpar för att klara sig i sitt nya hemland Sverige med all den osäkerhet som det innebär när familj och vänner är kvar i krigets Ukraina.

De ukrainska flyktingarnas ekonomiska situation i Sverige är också mycket allvarlig. De och många andra flyktingar i Sverige har en mycket liten ekonomisk ersättning att leva på varje dag. Vänsterpartiet har flera gånger krävt att regeringen måste höja ersättningen för att göra vardagen mer draglig för flyktingarna.

När kriget är slut måste Sverige och EU vara delaktiga i återuppbyggnaden av Ukraina utifrån den inriktning som den ukrainska befolkningen vill se. Detsamma gäller vårt stöd till andra länder som direkt hotas av Rysslands imperialism, som Moldavien och Georgien.

Samtidigt får vi inte låta straffrihet råda för dem som brutit mot internationell rätt, oavsett vem det är som bryter mot den. Såväl Vladimir Putin som Rysslands barnrättskommissionär Maria Aleksejevna är efterlysta av Internationella brottmålsdomstolen ICC för att ha kidnappat ukrainska

barn i strid med internationell rätt. Vi ska aldrig låta dem komma undan med detta och andra brott!

Herr talman! Jag vill avsluta med att säga att Sverige måste fortsätta vara en stark röst i världen för fred, frihet, demokrati, mänskliga rättigheter och jämlikhet. Vänsterpartiet står bakom det ekonomiska, humanitära och militära stöd som Sverige skickar till Ukraina och fördömer den ryska invasionen och ockupationen.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet.
(Applåder)

Anf. 13 MARTIN ÅDAHL (C):

Herr talman! När vi diskuterar de stora siffrorna och de miljardbelopp som åter ska tillföras i ett nytt stödpaket till Ukraina är det lätt att glömma det lilla. Flera av de föregående talarna lyfter fram den vardagsverklighet som vi då och då konfronteras med från kriget i Ukraina.

Själv drabbades jag när jag såg notisen om en familj – två föräldrar och två barn, fyra och sex år gamla – som dödades av en av Putins missiler för bara något dygn sedan. Det är också en verklighet. En lång tid har gått, och vi har sett så mycket lidande, så mycket kamp, så mycket heroism och så många offer. Därför är det kanske där vi måste börja ibland – i det som är en verklighet för så många familjer, till exempel några av de familjer som vi träffade när vi besökte Kiev för ett år.

Det finns en stor enighet bland riksdagens partier om vårt stöd till vårt broderland Ukraina, och som flera föregående talare har framfört är det här inte bara Ukrainas kamp. Det är Ukraina som offrar sina soldater. De offrar det sista av vad de har och utsätter sig för extrem fara, men i grund och botten är det här en gemensam kamp för frihet, för demokrati, för rättvisa, för civilisationen – mot diktaturen, mot den blodiga aggressionen, mot barbariet.

Ukraina är och förblir vår sköld i Europa; det ligger i vårt eget intresse.

Därför är det självklart att vi som ändå är trygga, även om det inte alltid är helt uppenbart nu när drönarna närmar sig även oss i Västeuropa, måste ge det vi kan. Vi måste skicka alla vapen vi kan, och därför välkomnar vi detta viktiga nya paket med vapen till Ukraina. Bakom detta finns en total enighet, och vi yrkar bifall till den extra ändringsbudgeten.

Vi måste dock skicka ännu mer. Det ska inte finnas några ekonomiska hinder för att skicka Jas 39 Gripen, nu när den ukrainska försvarsmakten och regeringen välkomnar att den kan bli en del av deras försvar mot Putins angrepp.

Någon kanske undrar varför vi i finansutskottet debatterar detta. Det kan man diskutera. Men det här rör inte bara utrikespolitiska och försvarspolitiska talespersoner, utan det är också en fråga om pengar.

I förrgår hade jag den stora äran att dela ut examensbevis till nyexaminerade ukrainska undersköterskor. Jag kände stor stolthet över att få göra det tillsammans med den ukrainska ambassadören. På klingande svenska, som de lärt sig de senaste åren, talade de om sitt enorma engagemang för att hjälpa gamla och unga svenska patienter genom sina insatser. När vi sedan pratades vid framkom det också hur viktigt det är för dem att skicka hem pengar till Ukraina. De vill ge av den lilla lön de får till de sina i hemlandet.

Ukraina har ett enormt ekonomiskt behov just nu. De har skött sin ekonomi över all förväntan och egentligen orimligt framgångsrikt. De har ett fungerande betalningssystem, en välfungerande export och ett fungerande ekonomiskt system. Men trots att allting fungerar har de enorma behov. Det saknas någonstans mellan 80 och 120 miljarder euro, alltså mer än 800 miljarder svenska kronor – enligt vissa beräkningar mer än 1 200 miljarder kronor – i deras budget nästa år.

På grund av den situation vi har med Trumpadministrationen, som ibland behandlar våra värsta fiender som sina vänner och våra bästa vänner som något slags fiender, sinar nu stödet från USA. Ett mycket stort ansvar faller på oss i Europa att försvara Ukraina, som försvarar vår egen kontinent.

En del i detta är naturligtvis att vi i Sverige och Europa bör beslagta de ryska tillgångar vi har makt över. Det finns fortfarande ryskägda företag i Sverige som borde beslagtas och tvångsförvaltas och resurserna ges till Ukraina. Och det finns framför allt 194 miljarder euro på ett konto i Bryssel, som är den ryska centralbankens pengar. Den tyska förbundskanslern Friedrich Merz har föreslagit att 140 miljarder av dessa ska belånas gemensamt. Vi har redan gjort det med upp till 50 miljarder i världen, men vi ska belåna ytterligare 140 miljarder för att hjälpa Ukraina här och nu. Men då måste också stödet i Sverige öka.

Vi i Centerpartiet är oerhört tacksamma över att regeringen har ökat stödet till Ukraina både i denna extra ändringsbudget och totalt. Men det behövs mycket mer.

Vi behöver öka stödet till minst 1 procent av bnp per år – minst 70 miljarder per år de kommande åren – och i det här speciella läget helst ännu mer. Vi har råd. Det ligger i vårt intresse säkerhetspolitiskt och naturligtvis humanitärt och principiellt, men även snävt säkerhetspolitiskt. Och då, herr talman, är det inte läge för Sverige att vara någonstans i mitten, att vara på femte plats eller enligt vissa beräkningar ännu längre ned på listan, när det gäller hur mycket stöd vi ger som andel av bnp jämfört med våra baltiska och nordiska grannländer. Vi måste vara allra längst fram.

Vi måste ge så mycket som det över huvud taget är möjligt. Därför, herr talman, är det nu dags att ta nästa steg och nästa steg för våra vänner, systrar och bröder i Ukraina och göra vår lilla del när de gör sin stora del. (Applåder)

Anf. 14 MAGNUS JACOBSSON (KD):

Herr talman! På samma sätt som jag är ledsen, förtvivlad och frustrerad över att Ryssland fortsätter att angripa grannländer som Tjetjenien, Georgien och Ukraina och har trupper i Moldavien, trots att de har ombetts att lämna, är jag tacksam för det som händer i det här rummet. Nu beslutar vi om det 20:e paketet med ytterligare 9 miljarder i stöd. Enigheten är hundra procentig.

Herr talman! Jag satt lite längre uppe i kammaren när vi tog vårt första beslut. Då handlade det om granatgevär. Redan då sa jag att vi nog måste skicka mer – egentligen allt de efterfrågar – inklusive flyg, enligt min uppfattning. Det var ändå ett historiskt beslut. Vi var i stort sett eniga, och vi skickade materiel. Vi hade inte gjort det sedan kriget i Finland. Men vi tog ett beslut.

Herr talman! Otroligt mycket har hänt sedan Kalmarunionen bröts upp. I dag är de nordiska och baltiska länderna med i samma försvarsunion. Det är första gången sedan Kalmarunionen. I dag står 600–700 man i Baltikum. Det är första gången sedan 1700-talet. Den svenska politiken vände sig inrikes under den bernadotteska eran, från 1814. Men nu har vi faktiskt antagit en ny politik där vi återigen säger att våra grannländer kring Östersjön är viktiga för oss. Det sker en historisk förändring, och den sker i enighet. Det vill jag tacka oss själva för.

Herr talman! Jag skulle också vilja lyfta fram ett annat perspektiv. Det handlar om det folkliga stödet. Jag har inte tittat på siffror inför debatten, men någonstans kring 90, 92 eller 95 procent av svenska folket stöder att vi stöder Ukraina – och inte bara det. Vi har redan hört här i debatten om utskottsresor. Jag hade själv förmånen att vara nere i Ukraina inför den orangea revolutionen. Jag var på Majdan 2014, och jag har varit nere sju eller åtta gånger under kriget. Det fantastiska är att fler ledamöter deltar i utskottsresor. Den kanske mest spännande resa jag hunnit höra om var ett gäng kvinnliga riksdagsledamöter som i samarbete med Blågula Bilen körde ned fordon till Kiev. Men det är inte bara ledamöter som gör det här. Det är även pingstkyrkor, föreningar och sammanslutningar i kommuner.

Om det över huvud taget går att få fram vore det spännande att se en studie av hur mycket materiel och hur mycket av sin ekonomi som svenska folket väljer att ge vid sidan av det vi gör här i kammaren. Det finns ett fantastiskt engagemang.

Herr talman! Vi har mycket att lära av Ukraina. Jag hade förmånen att vara där sex sju dagar före eskaleringen. Jag träffade nyblivna hemvärns-soldater som sedan stred för Kiev. Det var dåligt rustade hemvärnssoldater – många med molotovcocktailar, en del med jaktvapen, en del med riktiga vapen – som ändå kunde stoppa Spetsnaz vid ett flygfält innan de ukrainska reguljära förbanden kunde göra ett sista ryck och trycka ut rysarna ur Kiev. Vi har otroligt mycket att lära av dem.

Jag tänker också på att när man åker bil i Ukraina ser man den ena täppan efter den andra där det odlas potatis, rödbetor och lök. Var och en inser nämligen att man i värsta fall måste kunna skaffa fram sin egen mat. Vi i Sverige har inte ens förmågan att ge alla mat om det skulle bli skarpt läge.

Jag hade också förmånen att träffa motsvarigheten till Svenska kraftnät i Kiev och fick en dragning om hur deras kraftnät ser ut och hur de kunde klara av de tunga ryska anfallen på energin. De hade redundans. Vi har inte samma redundans. Vi har redundans i vägsystemet men inte i järnvägssystemet. Jag sitter själv i trafikutskottet – det är bara att se på vad som har hänt nu när en väg rasat i norra Sverige.

Vi har inte heller redundans på bredbandssidan eller på elsidan. Vi har otroligt mycket att lära av Ukraina och den situation de är i nu.

Vi ger nu, herr talman, ett 20:e paket på ungefär 9 miljarder. Det beslut vi kommer att ta i eftermiddag gäller 6 miljarder. Det uppfattas ibland som att vi skänker bort. Nej, vi är med och betalar för att Ukraina försvarar oss. Vi betalar pengar; de betalar i blod.

Men det är också så, herr talman, att vi lär oss något. Jag har gjort studiebesök hos hemvärdet hemma i Uddevalla och fick då en dragning om hur de nu börjar jobba med drönare utifrån de erfarenheter som Ukraina har.

Jag gillar själv historia. Under första världskriget grävde man ned sig, och man lärde sig otroligt mycket om flyg – alltifrån att man spanade till att någon sköt med pistol, och i slutet var det fullt beväpnade flygplan. Vi ser samma fenomen just nu. Man gräver ned sig. Man jobbade först med leksaksdrönare – i dag är det operativa krigsmaskiner.

Herr talman! Med dessa enkla ord vill jag tacka alla för det gemensamma stödet. Jag vill tacka civilsamhället, och jag vill yrka bifall till förslaget i betänkandet.

(Applåder)

Anf. 15 GULAN AVCI (L):

Herr talman! Som sjunde talare i den här debatten skulle jag lika gärna ha kunnat låta bli att hålla mitt anförande eftersom det mesta redan har sagts och vi är rörande överens om det fortsatta stödet till Ukraina. Men det är viktigt att även både jag och Miljöpartiet håller våra anföranden och framför våra respektive partiers ståndpunkter. Det handlar inte om att jag skulle komma med något exceptionellt nytt i debatten, utan det handlar om att nå ett större syfte än så.

Det vi säger och gör i den här kammaren i denna svåra tid, herr talman, är en dokumentation för framtiden, för framtida generationer. De kommer att kunna gå tillbaka till riksdagens arkiv och titta på hur vi som är valda att företräda och skydda demokratin i dag agerade och vad vi sa – hur vi agerade för att skydda vår egen demokrati, skapa trygghet för vårt eget folk och skapa säkerhet för vårt lands gränser samtidigt som vi stod upp för Ukraina. Jag vill att de ska veta att Sverige den här gången inte förblev passivt utan att vi, mitt under ett brinnande krig i hjärtat av Europa, gemensamt som parlament och gemensamt som nation ställde oss på rätt sida i historien, herr talman.

Därför måste vi ständigt påminna oss om vilka värden som faktiskt står på spel och om att det är ett existentiellt krig som pågår i vårt eget närområde. Det handlar om huruvida ett europeiskt land ska få existera i frihet eller ska krossas av en imperialistisk stormaktsdiktatur. Om vi tillåter att Ukraina offras öppnar vi dörren för fler angrepp, mer instabilitet och en värld där den starkes rätt går före den svages. Därför måste vi fortsätta att stå enade i stödet till Ukraina tills kriget tar slut på Ukrainas villkor.

Herr talman! I budgetpropositionen för 2026 föreslår regeringen en förstärkt ram för det militära stödet till Ukraina som innebär 31,5 miljarder, men också ytterligare 40 miljarder kronor för 2027. Vårt stöd fokuserar på Ukrainas mest prioriterade behov. Det är därför vi tidigare har kunnat donera stridsvagnar, stridsfordon, stridsbåtar, luftvärn, artilleri samt radarspanings- och ledningsflyg. Listan kan göras mycket lång. Sverige levererar det som gör skillnad på riktigt på marken i Ukraina.

I dag fattar vi ytterligare ett beslut om att bistå Ukraina med stöd. Som kollegor före mig har sagt är detta det 20:e stödpaketet. Jag kan inte nog understryka hur stolt jag är över att företräda ett parlament i Europa som trots att det snart har gått fyra år sedan Rysslands fullskaliga invasion har stått sida vid sida och lagt våra meningsskiljaktigheter bakom oss för att fokusera på det enda rätta, att fortsätta att stödja Ukraina. Den här gången handlar stödet om allt från materiel för att stärka Ukrainas luftförsvar till utrustning för att skydda kritisk infrastruktur, stöd för sjukvård och reha-

Prot. 2025/26:15
1 oktober

*Extra ändringsbudget
för 2025 – Försvars-
materiel och ytterlig-
are stöd till Ukraina*

bilitering, utbildning om minhantering, resurser för civilbefolkningens skydd och mycket mer därtill.

Herr talman! Liberalerna var det första partiet i Sveriges riksdag som förespråkade ett medlemskap i Nato. Det fanns en stor skepsis mot detta, men i dag vet vi att det var rätt. Vårt medlemskap har gjort oss mycket säkrare trots att vi lever i en allt farligare värld.

På samma sätt vill vi liberaler att Ukraina, när tiden är mogen givetvis, ska kunna ta plats som medlem i både EU och Nato. Den vägen går via ett uthålligt stöd – militärt, ekonomiskt, humanitärt och politiskt – just för att försäkra oss om att ett Europavänligt Ukraina fortsatt existerar i framtiden.

På sikt måste vi också ändra spelplanen i vår riktning. Jag håller med kollegan Martin Ådahl. En viktig del av detta är att se till att de ryska frysta tillgångar som finns på europeiska banker används för att finansiera Ukrainas återuppbyggnad och försvar. Det är helt orimligt att Putins krigskassa ska ligga på is medan Ukraina får betala det yttersta priset med blod. Kriget i Ukraina är en ständig påminnelse om att friheten aldrig kan tas för given.

Herr talman! Jag vill avslutningsvis gå tillbaka till det jag började med. När våra barn och barnbarn går tillbaka och läser protokollen i riksdagens arkiv från de år då kriget pågick ska de kunna se att vi tog ansvar – att vi stod upp för friheten, att vi inte vek undan när demokratin var under attack i Europa och att vi var ett parlament som ställde oss på rätt sida i historien. Ukrainas sak är vår. Dessa ord har redan blivit en moralisk kompass för vår tid. Därför står vi helhjärtat bakom Ukraina och den här budgeten.

Med de orden, herr talman, vill jag yrka bifall till förslaget i betänkandet. Slava Ukraini!

(Applåder)

Anf. 16 JACOB RISBERG (MP):

Herr talman! När vi i dag debatterar betänkandet om ännu en extra ändringsbudget för mer försvarsmateriel och ytterligare stöd till Ukraina är det med stor allvarskänsla. Det fullskaliga invasionskriget pågår nu för fjärde året. Många människor har dödats, och många fler har drivits på flykt. Infrastruktur bombas systematiskt sönder, och varje dag fortsätter det ukrainska folket att kämpa för sin frihet och överlevnad men också för demokratin, folkrätten och den europeiska freden.

Sverige kan inte stå vid sidan av. Vi måste fortsätta stå fast vid vårt stöd. Miljöpartiet ställer sig därför helhjärtat bakom förslaget i detta betänkande.

Ukraina behöver fortsatt stöd, och Sverige följer löpande utvecklingen och det som Ukraina självt efterfrågar. I det här paketet ligger saker som luftförsvar, ammunition, obemannade system och satellitspaning. Men i krig behövs inte bara kulor och krut, och därför innehåller paketet också saker som kombispridare, lastbilar, traktorer, snöslungor, reservdelsmateriel och motorcyklar. Värdet uppgår till drygt 190 miljoner kronor.

Utöver detta bemyndigas regeringen att anskaffa och skänka annan försvarsmateriel som Ukraina efterfrågat. I förslaget ligger också utökade beställningsbemyndiganden för kommande år. Det är betydande belopp, flera miljarder, som riksdagen nu ger klartecken till. Det är också investeringar i vår egen säkerhet, för varje krona som stärker Ukrainas motståndskraft är en krona som också stärker vår.

Herr talman! För Miljöpartiet har stödet till Ukraina varit självklart från dag ett. Vi har konsekvent betonat tre saker.

För det första är Ukrainas kamp också vår kamp. Om Ryssland lyckas i Ukraina är nästa steg att försöka omforma hela den europeiska säkerhetsordningen. Att hjälpa Ukraina är därför att försvara vårt eget oberoende och vår egen demokrati.

För det andra är folkrätten inte förhandlingsbar. Vi kan aldrig acceptera att gränser ändras med våld. Varje stöd till Ukraina är ett stöd till folkrätten och internationell ordning.

För det tredje måste stödet vara uthålligt och brett. Ukraina behöver vapen, ja, men också civilt stöd: minröjning, skydd av kritisk infrastruktur, sjukvård och rehabilitering samt energiomställning. Betänkandet innehåller därför också medel till bland annat MSB:s arbete med minhantering och sjukvårdsprojektet Renovator. Det är insatser som räddar liv här och nu.

Det finns ibland röster som ifrågasätter om vi maktar med, om vi har råd och om våra resurser inte borde stanna här hemma, men vi måste vara ärliga: Priset för att inte agera vore långt högre. Att låta Ryssland vinna genom att vi tvekar vore oändligt mycket dyrare, i både mänskligt lidande och säkerhetspolitiska konsekvenser.

Därför är Miljöpartiets besked tydligt: Vi står bakom även denna extra ändringsbudget. Vi välkomnar att Sverige fortsätter att leverera det som Ukraina efterfrågar, i nära samordning med våra partner, och vi vill att detta blir en del av ett långsiktigt, uthålligt åtagande.

Avslutningsvis, herr talman, har kriget nu pågått för länge, och det finns tyvärr inget slut i sikte. Det har krävt och kommer att kräva mer av oss än vi förstod när kriget startade, men som vi gjorde från början och som vi gör nu måste vi visa att vi inte viker oss, att vi inte tröttnar och att vi inte glömmer.

Det ukrainska folket kämpar inte bara för sig själva. De kämpar för oss alla – för demokratin, för folkrätten och för ett Europa där det är folkets vilja, inte diktatorers ambitioner, som avgör framtiden.

Miljöpartiet ställer sig därför bakom utskottets förslag i dess helhet och yrkar bifall till förslaget i betänkandet.

Slava Ukraini!

(Applåder)

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under § 12.)

§ 9 Anpassningar till EU:s regelverk om hantering av finansiella företag i kris

Finansutskottets betänkande 2025/26:FiU7

Anpassningar till EU:s regelverk om hantering av finansiella företag i kris (prop. 2024/25:172)

föredrogs.

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.

(Beslut fattades under § 12.)

§ 10 Några tillägg och förtydliganden i den nya lagen om arbetslöshetsförsäkring

Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2025/26:AU3

Några tillägg och förtydliganden i den nya lagen om arbetslöshetsförsäkring (prop. 2024/25:162)
föredrogs.

Anf. 17 PATRIK LUNDQVIST (S):

Herr talman! I dag är vi här för att debattera de första justeringarna i den nya a-kassan, som lustigt nog träder i kraft just i dag.

Vad som inte är lika lustigt är att regeringspartierna och Sverigedemokraterna inte behagar vara här och diskutera den enda reform som de genomför inom arbetsmarknadsområdet under hela mandatperioden. Det tycker jag är anmärkningsvärt. Jag skulle säga att det är talande att de inte infinner sig.

Arbetsmarknadspolitiken har under den här mandatperioden varit något som de kan finansiera sina skattesänkningar med, och resultatet av denna prioritering ser vi tydligt: fler arbetslösa, färre i arbetsmarknadsutbildning och ett samhällsbygge som har avstannat.

Nu är det ju inte riktigt det som vi är här för att debattera, herr talman, men eftersom intresset är så lågt tycker jag att det är på sin plats att poängtera det.

Som sagt lade regeringen, redan innan den nya a-kassan träder i kraft, fram den proposition som vi nu har framför oss i kammaren och som behövs för att åtgärda fel i den ursprungliga propositionen. Det här hade varit ett gyllene tillfälle att åtgärda de problem som vi påpekade redan när den förra propositionen lades fram, till exempel bristen på analys av effekterna när det gäller jämställdhet, olika åldersgrupper, dem som har en inkomstförsäkring via facket och borttagandet av den längre ersättningsperioden för föräldrar med barn hemma.

Inget av detta har gjorts. Regeringen är uppenbarligen inte intresserad av vad deras församlingar får för effekter för folk i Sverige. Nu försämras försäkringsskyddet för både individ och samhälle.

Låt mig vara tydlig: Arbetslösheten är ett gift för samhället, men det är inte de arbetslösa som utsöndrar det. Det är inte de byggnadsarbetare, de handelsanställda och den vårdpersonal som blivit arbetslösa den senaste tiden som är problemet. De drabbas av det, och regeringen och Sverigedemokraterna försitter inte en chans att prata om dem som att de är lata och saknar egen drivkraft att skaffa ett jobb. Det enda man erbjuder är lägre ersättningar för att motivera människor att göra lite mer, oavsett vad de redan gör.

Människor vill jobba, men i längre lågkonjunkturer eller kriser, som den pandemi vi nyss har gått igenom, är det inte möjligt för alla som förlorar jobbet att snabbt få ett nytt. När det finns hundratals sökande till varje tjänst kommer vissa att inte få jobbet, ”märkligt” nog. Då behöver den försäkring som man betalat in till finnas där tills konjunkturen vänder eller krisen är över för alla. Allt annat är ett svek mot alla hårt arbetande svenskar som förväntar sig att deras försäkring ska göra att de klarar av att behålla huset, båten eller bilen tills de hittar ett nytt jobb.

A-kassan fyller flera funktioner i samhället. Det är en omställningsförsäkring för individen. Det är kanske det enda högerpartierna ser den som, och där kan vi vara överens. Det är den, men det är också en bas för vårt samhälle i stort och för vår lönebildning i synnerhet.

A-kassan håller efterfrågan uppe när vi har en lågkonjunktur, och den håller lönerna uppe för dem som fortfarande har jobb. Det är anledningen till att högern ständigt ger sig på a-kassan när de har chansen. Regeringen Bildt försökte på 90-talet men lyckades inte tack vare att de klantade bort ekonomin så fatalt att de var tvungna att kalla in Socialdemokraterna för att ta sig ur problemen. Då tvingades de backa, och tack vare det blev krisen inte lika djup som den hade kunnat bli med en a-kassa av den modell som vi har nu.

Likadant gjorde alliansregeringen när den tillträdde 2006. Man försämrade a-kassan för att trycka ned lönebildningen. Det gjorde man genom att öka avgifterna och sätta dem i paritet till hur stor arbetslösheten var i varje bransch. Detta gjorde man fullt medveten om att det skulle sänka det som kallas reservationslöner, pressa lönerna nedåt på hela arbetsmarknaden och också slå hårt mot organiseringen på arbetsmarknaden. Det var så att säga hela poängen. Genom att man pressade upp avgifterna för alla medlemmar skulle fackföreningsrörelsen tvingas gå med på lägre löneökningar. De arbetare som var arbetslösa skulle förmås att ta jobb med lägre löner genom att man pressade ned ersättningen så snabbt som möjligt.

Nu gör den här regeringen samma sak, fast i något mindre skala, med stöd av Sverigedemokraterna.

Men a-kassan är också ett konjunkturinstrument. En vettig a-kassa för alla som blir arbetslösa i en konjunkturedgång eller en strukturell omvandling på arbetsmarknaden, som när hela branscher försvinner till förmån för något nytt, gör att ekonomin kan fortsätta rulla på ett smidigt sätt. Det är viktigt för oss alla. När köpkraften inte minskar lika mycket behöver inte också handeln och andra sektorer i samhället drabbas och dras med i raset. Vi kan alltså undvika att ekonomin hamnar i en dominosituation där den första brickan som faller också slår ut nästa och nästa och nästa.

Fru talman! Vi såg, som jag sa tidigare, både på 1990-talet och i krisen 2008–2009 och även under pandemin hur viktigt det här kunde vara. En av statens viktigaste uppgifter är att motverka lågkonjunkturer och hålla köpkraften uppe så att inte den inhemska ekonomin drabbas. En väl fungerande och rimligt hög a-kassa sköter den saken utan att politiken måste fatta snabba beslut när saker och ting händer. Det är snabbare, det är mer förutsägbart och det skapar trygghet för både individ och samhälle. Det är alltså av största intresse för både anställda och det offentliga och för alla de företagare som livnär sig på tjänster eller att sälja varor till enskilda att det här systemet är robust.

Fru talman! Svensk lönebildning har fungerat utomordentligt i internationellt hänseende just därför att vi har stabila, starka och ansvarstaggande aktörer som förhandlar om villkoren i varje bransch för sig och en politik som håller sig på rimligt avstånd. Gemensamma utgångspunkter blir i Sverige till anpassade villkor och löner som är likvärdiga men inte exakt samma i alla branscher.

A-kassan är en del i att hålla lönerna uppe och en del av det som kallas för löneskydd på arbetsmarknaden. Ingen av oss som jobbar i Sverige vill att lönerna ska börja pressas nedåt när fler och fler blir arbetslösa. Vi vill

att våra löner ska hålla över tid, även när konjunkturen går ned eller när en bubbla spricker. Det vill också handlarna, hantverkarna och de flesta andra företag – ja, helt enkelt alla som är beroende av den inhemska ekonomin.

Trots det går högern gång på gång fram med försämringar av just det skydd för ekonomin och individen som vi alla är beroende av, och de har inte ens modet att inställa sig här i kammaren och debattera saken. Det, fru talman, tycker jag är för attans lågt.
(Applåder)

Anf. 18 CICZIE WEIDBY (V):

Fru talman! I dag ska vi debattera några tillägg och förtydliganden i den nya lagen om arbetslöshetsförsäkring, men det blir inte mycket till debatt eftersom ingen regeringsföreträdare har masat sig hit till kammaren. Jag kan inte tolka det på något annat sätt än att regeringen samma dag som den nya a-kassan träder i kraft inte vill vara här och bemöta den kritik som finns mot den nya a-kassan och de brister som finns i ett alldeles för snabbt behandlat lagförslag.

Fru talman! De tillägg och förändringar som föreslås här rättar inte till den grundläggande orättvisa som högern – alltså Moderaterna, Kristdemokraterna, Liberalerna och Sverigedemokraterna – har byggt in i den här konstruktionen, för det här handlar om klasspolitik. Regeringen har skapat en arbetslöshetsförsäkring där det går snabbare att kvalificera sig om man har hög lön. Ju mer man tjänar, desto fortare får man trygghet. Ju lägre lön man har, desto längre får man vänta. Vad betyder det här i praktiken? Jo, det betyder såklart att en ingenjör eller en banktjänsteman kvalar in snabbt medan undersköterskan, busschauffören, vårdbiträdet och den butiksanställda får stå i kö. De som redan lever på knappa marginaler och som redan kämpar för att få vardagen att gå ihop får minst trygghet av alla. Det här är inget annat än en gräddfil för de rika – en ordning där höginkomsttagare premieras medan vanligt folk straffas.

Det här, fru talman, är inte bara min analys. LO har länge pekat på att regeringen urholkar försäkringen. Man varnar för att det blir ännu ett system som splittrar i stället för att hålla ihop. Kommunal säger att deras medlemmar, vårdbiträden och undersköterskor, riskerar att stå utan tillräcklig trygghet när varslen kommer. Handels lyfter fram att deltidsarbetande kvinnor i butik, som redan nu har svårt att uppfylla kraven, kommer att få det ännu svårare med regeringens konstruktion.

Fru talman! Det här handlar alltså om människor som jobbar kvällar, helger och nätter, om dem som höll Sverige uppe under pandemin, om dem som gör det tyngsta arbetet, ofta till lägst lön. Och hur tackar regeringen dem? Med en försäkring som säger: Nej, ni får vänta. Ni räknas inte riktigt på samma sätt. Ni får klara er bäst ni kan.

Detta är en politik som ökar klyftorna. Det är en politik som driver Sverige isär. Det är en politik som vi i Vänsterpartiet aldrig kommer att acceptera. Vi röstade nej till den här lagen. Vi gjorde det därför att vi står upp för en timbaserad arbetslöshetsförsäkring där varje timme räknas lika oavsett vad du tjänar. Det är det enda rättvisa. Det är det enda som kan skapa en försäkring som faktiskt är för alla.

Till regeringen vill jag säga: Ni kan fortsätta prata om arbetslinjen. Ni kan fortsätta misstänkliggöra människor som blir arbetslösa. Men vi i Vänsterpartiet kommer aldrig att acceptera en ordning där en högavlönad

tjänsteman skyddas först och undersköterskan sist. Vi kommer att fortsätta att driva på för en arbetslöshetsförsäkring som är solidarisk, som är rättvis och som är jämlik – en försäkring som inte cementerar klasskillnader utan motverkar dem.

Fru talman! Trygghet på arbetsmarknaden ska inte vara ett privilegium för de välavlönade. Det ska vara en rättighet för alla.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under § 12.)

Prot. 2025/26:15
1 oktober

*Några tillägg och
förtydliganden i den
nya lagen om arbets-
löshetsförsäkring*

§ 11 Verkställbara tvångsmedel mot fartyg inom EU:s utsläpps-handelssystem

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2025/26: MJU3
Verkställbara tvångsmedel mot fartyg inom EU:s utsläppshandelssystem
(prop. 2024/25:174)
föredrogs.

Andre vice talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut fattades under § 12.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 11.08 på förslag av andre vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 16.00, då votering skulle äga rum.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 16.00.

§ 12 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

KU2 Stärkt skydd för demokratin och domstolarnas oberoende

Punkt 1 (Grundlagsförslaget och ändringar i riksdagsordningens huvudbestämmelser)

1. utskottet

2. res. 1 (SD)

Votering:

236 för utskottet

64 för res. 1

49 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 92 S, 59 M, 21 C, 18 V, 16 KD, 15 MP, 13 L, 2 –

För res. 1: 63 SD, 1 –

Frånvarande: 14 S, 9 SD, 9 M, 3 C, 5 V, 3 KD, 3 MP, 3 L

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

KU3 En långsiktigt hållbar kommersiell radioverksamhet

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU8 Extra ändringsbudget för 2025 – Försvarsmateriel och ytterligare stöd till Ukraina

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU7 Anpassningar till EU:s regelverk om hantering av finansiella företag i kris

Kammaren biföll utskottets förslag.

AU3 Några tillägg och förtydliganden i den nya lagen om arbetslöshetsförsäkring

Kammaren biföll utskottets förslag.

MJU3 Verkställbara tvångsmedel mot fartyg inom EU:s utsläppshandelssystem

Kammaren biföll utskottets förslag.

§ 13 Bordläggning

Följande dokument anmälades och bordlades:

Motioner

med anledning av prop. 2024/25:155 Stärkt konstitutionell beredskap

2025/26:57 av Jessica Wetterling m.fl. (V)

2025/26:78 av Jan Riise m.fl. (MP)

med anledning av prop. 2024/25:188 Ett grundavdrag i riskskatten

2025/26:270 av Martin Ådahl (C)

med anledning av prop. 2024/25:197 Kompletterande bestämmelser till

EU:s mediefrihetsförordning

2025/26:213 av Michael Rubbestad m.fl. (SD)

§ 14 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 30 september

2025/26:53 Införande av subventionerade kreditgarantiavgifter

av Markus Kallifatides (S)

till infrastruktur- och bostadsminister Andreas Carlson (KD)

2025/26:54 Bevarande av Aspös försvarsanläggningar som statligt kulturarv

av Magnus Manhammar (S)

till kulturminister Parisa Liljestrånd (M)

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 30 september

2025/26:36 Återställande av infrastruktur i Västernorrland efter skyfallen

av *Anne-Li Sjölund* (C)

till infrastruktur- och bostadsminister Andreas Carlson (KD)

2025/26:42 Sveriges stöd till Gavi

av *Björn Söder* (SD)

till bistånds- och utrikeshandelsminister Benjamin Dousa (M)

§ 16 Kammaren åtskildes kl. 16.02.

Sammanträdet leddes

av talmannen från dess början till och med § 10 anf. 17 (delvis) och
av andre vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

ANNA ASPEGREN

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Justering av protokoll	1
§ 2 Avsägelse.....	1
§ 3 Anmälan om kompletteringsval	1
§ 4 Anmälan om subsidiaritetsprövning	2
§ 5 Ärenden för hänvisning till utskott	2
§ 6 Stärkt skydd för demokratin och domstolarnas oberoende	3
Konstitutionsutskottets betänkande 2025/26:KU2	3
Anf. 1 HANS EKSTRÖM (S).....	3
Anf. 2 MARTIN WESTMONT (SD).....	4
Anf. 3 ULRIK NILSSON (M)	6
Anf. 4 JESSICA WETTERLING (V)	7
Anf. 5 MUHARREM DEMIROK (C)	8
Anf. 6 GUDRUN BRUNEGÅRD (KD)	10
Anf. 7 JAN RIISE (MP).....	11
Anf. 8 MAURICIO ROJAS (L)	13
(Beslut fattades under § 12.)	15
§ 7 En långsiktigt hållbar kommersiell radioverksamhet.....	16
Konstitutionsutskottets betänkande 2025/26:KU3	16
(Beslut fattades under § 12.)	16
§ 8 Extra ändringsbudget för 2025 – Försvarsmateriel och ytterligare stöd till Ukraina	16
Finansutskottets betänkande 2025/26:FiU8	16
Anf. 9 EDWARD RIEDL (M)	16
Anf. 10 JOAKIM SANDELL (S)	18
Anf. 11 CHARLOTTE QUENSEL (SD).....	19
Anf. 12 HÅKAN SVENNELING (V)	20
Anf. 13 MARTIN ÅDAHL (C).....	22
Anf. 14 MAGNUS JACOBSSON (KD)	23
Anf. 15 GULAN AVCI (L).....	25
Anf. 16 JACOB RISBERG (MP).....	26
(Beslut fattades under § 12.)	27
§ 9 Anpassningar till EU:s regelverk om hantering av finansiella företag i kris.....	27
Finansutskottets betänkande 2025/26:FiU7	27
(Beslut fattades under § 12.)	27
§ 10 Några tillägg och förtydliganden i den nya lagen om arbetslöshetsförsäkring	28
Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2025/26:AU3	28
Anf. 17 PATRIK LUNDQVIST (S).....	28
Anf. 18 CICZIE WEIDBY (V)	30
(Beslut fattades under § 12.)	31
§ 11 Verkställbara tvångsmedel mot fartyg inom EU:s utsläppshandelssystem	31
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2025/26:MJU3	31
(Beslut fattades under § 12.)	31
Ajournering.....	31
Återupptaget sammanträde.....	31

§ 12 Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde.....	31
KU2 Stärkt skydd för demokratin och domstolarnas oberoende	31
KU3 En långsiktigt hållbar kommersiell radioverksamhet.....	32
FiU8 Extra ändringsbudget för 2025 – Försvarsmateriel och ytterligare stöd till Ukraina	32
FiU7 Anpassningar till EU:s regelverk om hantering av finansiella företag i kris	32
AU3 Några tillägg och förtydliganden i den nya lagen om arbetslöshetsförsäkring	32
MJU3 Verkställbara tvångsmedel mot fartyg inom EU:s utsläppshandelssystem.....	32
§ 13 Bordläggning.....	32
§ 14 Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	32
§ 15 Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	33
§ 16 Kammaren åtskildes kl. 16.02.....	33

Prot. 2025/26:15
1 oktober
